

Verkiezingen

„Toen ik klein was overstelpte mijn vader mij met verhalen over wat hij in de oorlog had gedaan. Dat hij aan het oostfront had gevochten, bij de politie gewerkt, elke keer wat anders. Mijn moeder zei: dat verzint hij maar. In 1959 hoorde ik van mijn moeder dat hij fout was geweest. Er waren dat jaar verkiezingen, dat maakte hem extra gewelddadig. Het hoorde bij zijn straf dat hij tien jaar niet mocht stemmen. Hij kon niet verkroppen dat hij het stemmen 'fout' had gekregen en dat nooit meer ongedaan kon maken. Hij had maar één hoop: dat er nog eens een oorlog zou uitbreken. Dan kon hij het rechtzetten. Tijdens de Cubacrisis leefde hij op. Stiekem hoopte hij op een regionale oorlog waarin hij zijn fout kon herstellen.”

Grensrechter

„Op een gegeven moment had hij in Ede een plek gevonden in de lokale samenleving: hij was grensrechter geworden bij de voetbalvereniging. In april 1967 ging de telefoon. De voorzitter van de voetbalvereniging vroeg of hij even kon langskomen. Mijn vader zei: waarschijnlijk gaat hij mij vragen voor de scheidsrechtersopleiding want het is namelijk zo dat ik buitengewoon goed vlag. Maar de voorzitter zei dat ze hadden vernomen dat hij fout was ge-

heel kwaad geworden. Ik was al arts en vijf maanden zwanger en logeerde bij mijn ouders tijdens een tweedaags congres. Er was weer iets op tv over de oorlog. Dan werd mijn vader altijd heel erg boos. Hij vond dat het werd voorgesteld alsof iedereen die fout was iets met de Jodenvervolgung te maken had. Hij zat te foeteren: hoezo zes miljoen Joden, hoezo Holocaust. Hij ging de Holocaust ontkennen. Dat kon ik niet verdragen. Toen heb ik mijn vader een tijdlang niet willen zien.”

Mededogen

„Voor mijn broers was mijn vader een immorele schoft. Hij had zich misdragen in de oorlog en misdroeg zich in zijn huwelijk. Hij was dader, zij waren slachtoffer. Ik voel meer mededogen. Ik heb in mijn boek geprobeerd te laten zien hoe iemand ondanks zichzelf geen greep krijgt op zijn leven en daarmee zichzelf beschadigt en anderen ook. En om te laten zien wat er kan gebeuren als iemand zo'n label opgeplakt krijgt. Dat gaat ervan uit dat er een keus gemaakt is, terwijl het leven zijn sporen trekt. Oordeel niet te snel. Zodra je mensen in kampen tegenover elkaar zet, goed en fout, loert de ontmenselijking.”

Op voet van oorlog. Een familiegeschiedenis. Atlas Contact, 304 biz, €19,99.